

SRBI ZELE RAVNOPRAVNOST

Na tek održanim lokalnim izborima na Kosovu i Metohiji Srbi su pokazali šta misle o stanju na Kosmetu, šta hoće i šta mogu, a šta ne prihvataju. Iako potpune analize još nisu napravljene, sasvim je jasno da je relativno slab odziv Srba na izbore posledica njihovog nezadovoljstva položajem srpske zajednice na Kosmetu, pre svega nebezbednim uslovima i činjenicom da proces povratka raseljenih zapravo nije ni počeo.

Zatim, specijalni izaslanik UN Mihael Stajner je pred izbore svojim izjavama uslovio sprovođenje decentralizacije na Kosmetu masovnim izlaskom Srba na lokalne izbore, što je imalo kontraproduktivan efekat na odziv birača. Ne treba zanemariti ni ponasanje srpskih političkih lidera, koji su, sve do samih izbora, glasacima slali nejasne, pa i kontradiktorne "signale". Ovo je za "Politiku" istakao Oliver Ivanovic, član Predsedništva Skupštine Kosova i član Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju.

Da li se za Srbe posle lokalnih izbora, nešto bitno promenilo?

Može se, kako kaže Ivanovic, reći da jeste. Srbi su u četiri opštine osvojili većinu, a možda i u pet (za Novo Brdo još nisu obradjeni svi podaci). Oni neće, kao do sada, biti u poziciji da nemo posmatraju šta rade albanska većina i UNMIK. Srbi sada mogu da odlučuju i da daju aktivan doprinos poboljšanju prilika na Kosmetu, zatim da učestvuju u procesima stabilizacije političkog stanja i rešavaju svoje životne probleme.

Hoće ravnopravnost

Poslati su iz UNMIK-a "signal" ili, kako kaže Oliver Ivanovic, neprihvatljivi, stavise opasni komentari - da su Srbi, izlaskom na izbore u samo pet opština, zapravo pokazali da im odgovara stanje da na Kosmetu ima Srba "prvog reda", koji žive na severu pokrajine, onih "drugog reda" koji su oko Gracanice i Gnjilana i onih "trećeg reda", koji su rasuti po Kosmetu, pojedinačno i u enklavama.

Odmah treba upozoriti, veli Oliver Ivanovic, da Srbi neće da budu građani ni prvog, ni drugog, niti trećeg reda, već žele da budu ravnopravni sa svim građanima na Kosmetu. Smatraju da na to imaju pravo. Pogotovo neće da budu građani "nultog reda", da budu obespravljeni i pod stalnim pretnjama i pritiscima.

Srbi ne žele da budu iracionalni, a pogotovo da budu protiv sebe ili protiv drugih. Srbi nisu, kako je to izjavio Mihael Stajner, relativno slabim izlaskom na izbore "sami sebi pucali u stopalo". Nisu pucali ni u stopalo Mihaela Stajnera, niti u bilo čije. Izasli su na izbore tamo gde su mogli, kaže Ivanovic, u opštinama gde se osećaju bezbedno i gde je imalo smisla da se glasa za nešto opipljivo.

Potreba decentralizacije

Tačno je, kako kaže naš sagovornik, da je u severnoj Kosovskoj Mitrovici bio bojkot izbora. Postavlja se, međutim, pitanje da li bi se problemi podeljenog grada na Ibru resili u slučaju da su Srbi izasli na izbore. Srbi smatraju da u postojećim uslovima i u sadašnjoj organizaciji uprave u gradu ne bi. A problem treba (i mora) da se reši.

Ima i načina za to, kaže Ivanovic, ako postoje dobra volja i sluh za stvarno stanje i sustinu problema. Severna Kosovska Mitrovica je poseban slučaj na Kosovu i Metohiji. Ovo je jedina urbana sredina na Kosovu i Metohiji gde je ostala 21 hiljada Srba. Oni se bore da tu i ostanu. To im treba i omogućiti.

Pred izbore, decentralizacija je izbila u prvi plan. No, sudeci po nekim izjavama, stiče se utisak da za to više ne postoji potreba. Čak je u pitanje doveden i skup u Gnjilanu.

Bice, tvrdi Oliver Ivanovic, skupa u Gnjilanu, najverovatnije posle donatorske konferencije za Kosovo i Metohiju, koja bi trebalo da se održi 5. novembra u Briselu... Razgovori o decentralizaciji moraju da počnu (a trajace dva do tri meseca), jer za to postoje i politički i praktični razlozi. Ne samo za Srbe, već i za Albance i sve građane Kosova i Metohije. Treba da se ostvari razvoj samouprave po evropskim standardima i da se, pre svega, opštine "približe" građanima i da se "otvore" za rešavanje praktičnih životnih problema.

Delegacija sa Kosmeta, u kojoj su bili predstavnici kosovske vlade i skupštine (i Srbi i Albanci) posetila je nedavno Belgiju i Sloveniju, da bi se upoznala sa tim kako je samouprava organizovana i kako funkcioniše u tim zemljama. Recimo, u Sloveniji, koja je po teritoriji i po broju stanovnika slična Kosovu i Metohiji, postoje 163 opštine. To je pet puta više nego na Kosovu i Metohiji. No, i pored toga, Slovenci, kaže Oliver Ivanovic, misle da je i taj broj nedovoljan "da bi se opština u potpunosti približila običnom čoveku i da bi bila sto efikasnija".

Ne mora, veli naš sagovornik, da se na Kosovu i Metohiji broj opština poveća pet puta, ali postoje ozbiljni razlozi da se, pogotovo u gradovima gde je broj stanovnika znatno porastao, konstituisu nove opštine. Jasno je da u jednoj Pristini, gde sada ima više od pola miliona stanovnika, jedna opština ne može da zadovolji potrebe građana. Za Pristinu je neophodno bar sedam opština... Inače, od ono malo Srba što je u ovom gradu ostalo, nijedan od njih za protekle dve godine nije uspeo da udje u zgradu pristinske opštine, a kamoli da je rešio neki svoj problem. Podsećanja radi, Srbi su, preko dr Nebojse Covica, predsednika Koordinacionog centra za Kosmet, još u junu Savetu bezbednosti UN, ali i UNMIK-u, predložili projekat o decentralizaciji Kosmeta, odnosno ponudili već isprobano rešenje prenosa vlasti na regione, odnosno gradove, opštine, mesne zajednice... Bilo kako bilo, posao oko decentralizacije ne bi smeo da se odlaze, misljenja je Oliver Ivanovic.

Povratak raseljenih

Izbori jesu prošli, ali ako jesu uslov za poboljšanje stanja, onda posle njih treba da se prione na rešavanje problema povratka raseljenih Srba i nealbanaca. Vazno je da taj proces valjano počne i da bude održiv. Neophodan je povratak Srba u seoske sredine, ali i u gradove. Uostalom, kako navodi naš sagovornik, gotovo 40 odsto raseljenih je iz kosovskih gradova. Naredne godine, na proleće, trebalo bi da počne povratak bar u jedan grad.

Medjunarodna zajednica, pre svih UNMIK, ovu godinu je proglasila godinom povratka raseljenika na Kosovo i Metohiju. Nazalost, taj povratak (njih stotinak) vise je nego neznatan. Da tako ne bude i u narednoj godini, srpski predstavnici koji ce uestvovati na predstojećoj donatorskoj konferenciji trazice da povratak raseljenika bude glavna tema. Ono sto Srbe brine, veli Ivanovic, jeste namera organizatora da ovo bude pripremna konferencija, odnosno sastanak sa potencijalnim donatorima.

"Da se ne bi protumacilo kako Srbi svuda i u svemu vide zaveru, podseticu na cinjenicu da je donatorska konferencija trebalo da se odrzi u aprilu, pa je pomerena za novembar. A sada u novembru, umesto da bude glavna, odrzace se tek pripremna konferencija. Tako bar pise u pozivu", skeptican je Oliver Ivanovic.

Na donatorskoj konferenciji u Briselu valjalo bi, po recima Olivera Ivanovica, da se vodi racuna o tome da resursi na Kosovu i Metohiji nisu samo ugali i infrastruktura, vec i ljudi koji su sa njega prognani i raseljeni. Tako posmatrano, donacije za povratak raseljenih pomogle bi da se stabilizuju politicke i ekonomske prilike na Kosovu i Metohiji.

Problem struje na Kosovu i Metohiji

Kosovskometohijski problemi i njihovo resavanje su, kako kace Oliver Ivanovic, povezani. Primera radi, obnova i revitalizacija elektroprivrednih postrojenja i njihovo normalno funkcionisanje lakse bi se ostvarili ako bi se u kosovskometohijsku elektroprivredu vratio deo od sedam hiljada srpskih strunjaka, koji su u njoj radili, a sada su raseljeni po Srbiji. Oni su, u protekloj deceniji, uspevali da proizvedu dovoljne kolicine elektricne energije.

U protekle, tri godine, od kada se medjunarodne snage nalaze, na Kosovu i Metohiji, u tamosnju elektroprivredu je, po dostupnim podacima, ulozeno vise od 500 miliona evra. A na Kosovu i Metohiji su redukcije elektricne energije "svakodnevna pojava". Da tako ne bude, mogli bi da doprinesu srpski strucnjaci, povratnici, kaze Ivanovic i dodaje da ce to pitanje on uskoro da "otvori".

Stana Ristic

KOALICIJE U TRECINI OPSTINA

Prema preliminarnim rezultatima koje je OEBS objavio pocetkom nedelje, na lokalnim izborima DSK je osvojio vlast u 18 od 30 opstina na Kosovu i Metohiji. DPK je pobedio u sedam, a Alijansa za buducnost Kosova samo u jednoj opstini. Demokratska stranka Srbije pobedila je u opstinama Leposavic i Zubin Potok, Socijalisticka partija Srbije u opstini Strpce, a SNV severnog Kosova i Metohije u opstini Zvecan. Mada je Nebojsa Covic najavio pobedu Srba i u Novom Brdu, u vreme pisanja ovog teksta (cetvrtak po podne) cekalo se da organizator izbora, OEBS, objavi zvanicne rezultate, kako bi se znalo i u koliko ce opstina u centralnom Kosovu i Kosovskom Pomoravlju imati mesovitu, visenacionalnu lokalnu vlast. Prema prognozama OEBSa, u trecini kosovsko-metohijskih opstina moze se ocekivati koaliciona vlast. Nove opstinske skupstine trebalo bi da odrze osnivačke sednice u roku od dve nedlje od objavljivanja konacnih rezultata izbora, kako je propisano Uredbom Unmika broj 2000/45, koja je na snazi od avgusta 2000. godine Momcilo Trajkovic tvdi da je Pokret za Kosovo i Metohiju osvojio vlast u vise opstina u centralnom Kosovu i u Gnjilanskom kraju, cime je, kako on ocenjuje, narod pokazao da ne podrzava Koaliciju Povratak. Rada Trajkovic tvrdi suprotno, ali napominje da treba sacekati konacne rezultate. Sarenilo izborne volje kosovskih Srba na lokalnom nivou, prema recima Rade Trajkovic ukazuje na "izolaciju koja postoji medju Srbima, da oni nemaju jedinstven centar odlucivanja, ali i da je poverenje u lokalne ljude individualna stvar".

Kosovsko-metohijski Srbi posle ucesca na lokalnim izborima

JELENA TASIC: SA DRUGE STRANE DVOSEKLOG MACA

Na lokalnim kosovskim izborima, koji su odrzani 26. oktobra, Demokratski savez Kosova je treci put u poslednje dve godine ubedljivo pobedio na glasanju koje organizuje OEBS, ostavivsi iza sebe u nepromenjenom redosledu druge dve velike patrije kosovskih Albanaca - Demokratsku partiju Kosova i Alijansu za buducnost Kosova. Kosovski Srbi su, uprkos predizbornog "hockanja i necckanja" oko izlaska na glasanje i ultrakratkoj kampanji osvojili vlast u cetiri opstine, sa dobrim izgledom da naredne cetiri godine vladaju i u petoj, Novom Brdu. Time su potvrdili "raspored" sa proslogodisnjih opstih izbora, pokazavsi da su treca politicka snaga u Pokrajini. Sudeci po prvim reagovanjima, realni dometi njihovih izbornih rezultata ce, ipak, zavisiti od dobre volje kako medjunarodne, tako i albanske zajednice. Pre svega na spovodjenju obecane decentralizacije Kosova i Metohije, ali i buduceg statusa severnog dela Kosovske Mitrovice, cime su se potvrdila srpska predizborna strahovanja da je "izlazak na lokalne izbore dvosekli mac za kosovske Srbe" .

Medjunarodni zvanicnici, ukljucujuci i Mihaela Stajnera, sefa UNMIKa, jednoglasno su pozdravili organizaciju glasanja u Pokrajini prosle subote, ne uzdrzavajući se da istovremeno pokazu veliko nezadovoljstvo slabim odzivom biraca. Prema prvim podacima, opsti odziv bio je priblizno 54 odsto. Cinjenica da se ni kosovski Albanci nisu bas gurali na biralistima, nije sprecila Stajnera da glavnu kritiku uputi kosovskim Srbima, iako su, prema tvrdnjama Nebojse Covica, sefa Koordinacionog centra Savezne i republicke vlade za Kosovo i Metohiju, oni ovog puta izašli u vecem broju, nego na nedavne predsednicke izbore u Srbiji.

ODZIV I DECENTRALIZACIJA

Stajner je na slab odziv odgovorio otkazivanjem sastanka o planu decentralizacije, koji je 1. novembra trebalo da se odrzi u Gnjilanu. Uveo je i dodatnu kaznu: u opstinama gde Srbi nisu izašli na izbore u dovoljnom broju, nece biti naknadnog imenovanja njihovih predstavnika u opstinskim vlastima, kao sto je, pre dve godine kada su Srbi bojkotovali lokalne izbore, uradio tadašnji sef UNMIKa Bernar Kusner. "Uzbuna" oko decentralizacije u srpskim redovima, na koju su "ulje dolili" lideri kosovskih Albanaca, pohvalivsi odluku sefa UNMIKa kao "mudru", razresena je posle Stajnerovih nezvanicnih susreta sa pojedinim predstavnicima kosovskih Srba i zvanicnim, odvojenim razgovorima koje je u

Beogradu vodio u sredu, 30 oktobra, sa Vojslavom Kostunicom, predsednikom Jugoslavije, i Nebojsom Covicem.

- Ne odustajemo od procesa decentralizacije. Sada je potrebno, pridrzavajući se zadatih standarda i Ustavnog okvira za prelazne institucije na Kosovu, uključiti sve zajednice u proces usvajanja dokumenta o decentralizaciji. Ponudjeni plan pruža garancije za ekonomski razvoj i da neće biti preglasavanja u opštinama - naglasio je Stajner.

Sef UNMIKa nije zeleo da govori o datumu odzavanja odložene konferencije o decentralizaciji, ali kako Danas nezvanično saznaje, u petak, 1. novembra Stajner je trebalo da o ovoj temi, ipak, razgovara sa političkim liderima vodećih kosovsko-metohijskih stranaka.

- Sigurno je da Stajner neće ponuditi onoliko koliko traže Srbi, koji bi trebalo da zahtevaju da se za njih uradi ono što je urađeno za kosovske Albance. Ako su Albanci sada zaštićeni od straha koji imaju prema institucijama države Srbije, mi tražimo da nas međunarodna uprava zaštiti od institucionalne diskriminacije, kojoj je srpska zajednica izložena već dve godine u lokalnim i poslednjih godinu dana u privremenim kosovskim institucijama - ističe Rada Trajković.

Momcilo Trajković, predsednik Srpskog pokreta otpora, prvi čovek Pokreta za Kosovo i Metohiju i skupštinskog Odbora za Kosovo i Metohiju, iako namerava da učestvuje u razgovorima o decentralizaciji, smatra da Stajnerov predlog počiva na pogrešnom konceptu i ne obecava nikakav oblik lokalne samouprave.

- Stajner nudi samo decentralizaciju postojeće izvršne vlasti. Polazi od koncepta multietničkog Kosova, o kome ne može biti ni govora u uslovima kada nema slobode kretanja svih građana. Mi nudimo koncept koegzistencije, koji je sada neophodan da bi došli do multietničkog Kosova i Metohije - smatra Trajković. Njegove stavove o decentralizaciji u velikoj meri deli i Milan Ivanović, predsednik SNV za severno Kosovo i Metohiju, iako se nisu složili oko izlaska na izbore, na kojima su, ipak, svi učestvovali.

U celoj postizbornoj prici najoptimisticniji je Nebojsa Covic. Nakon poslednjeg razgovora sa Stajnerom, Covic je izjavio da "uprkos raznim iskusejima, od zajedničkih pristupa Beograda i UNMIKa, u skladu sa Rezolucijom 1244 i ovlasceenjima Misije, očekuje još bolje i veće rezultate".

DISCIPLINOVANJE MITROVICE

Iako politički predstavnici kosovskih Srba smatraju da decentralizacija nije pitanje samo srpske zajednice, nego svih koji žive na Kosovu i Metohiji, stavovi pojedinih albanskih i drugih lidera u javnosti pokazuju da će i tu biti "zatezanja".

Stampa na albanskom jeziku već forsira izjave pojedinih vodja manjih kosovskih zajednica, poput Askalija, koji tvrde da ne žele izdvajanje iz albanskih opštinskih jedinica u okviru decentralizacije, a to preporučuju i ostalima. Izjava Nedzata Dacija, predsednika privremene Skupštine Kosova da "nema najavljene decentralizacije vlasti bez unifikacije teritorijalne celine Kosova", uz slične Stajnerove najave disciplinovanja podeljene, ali multietničke Kosovske Mitrovice, nagovestavaju da bi "cenu" decentralizacije mogao da plati severni, srpski deo grada na Ibru.

- Proces decentralizacije se ne može zaustaviti pritiscima i ucenama. Srbi iz severne Mitrovice su bojkotovali lokalne izbore i oni ne priznaju njihove rezultate, niti novu albansku vlast u opštini, u kojoj su Albanci iz južnog dela grada dobili 41 mandat. Mi ćemo glasati na izborima koje će za šest meseci raspisati UNMIK u okviru decentralizacije i izabrati svoje organe vlasti. Ukoliko do toga ne dođe, organizovaćemo referendum na kome će se odlučiti šta dalje ili, možda, i neke svoje izbore - kategorican je Milan Ivanović.

Nebojsa Covic je izjavio za Danas da "bez dogovora niko ne može ništa da nameće građanima u severnoj Mitrovici, uključujući i vlast izabranu u južnom, albanskom delu grada, jer bi to dovelo do velikih problema i nestabilnosti. "U danima koji su pred nama pokušavamo da dođemo do dogovora u kome će učestvovati i predstavnici Srba iz severne Mitrovice", naglasio je Covic, dok je Momcilo Trajković najavio da će, ako bude bilo potrebno, pitanje Mitrovice biti pokrenuto i na Odboru Skupštine Srbije za Kosovo i Metohiju.

- Otvorićemo i pitanje lokalnih izbora i kome je bila potrebna manipulacija srpskim narodom i njegovom nesrećom. Čim budu saopšteni konačni rezultati izbora tražiću Covicu ostavku, koji je pokazao da za Kosovo i Metohiju ne postoji državna i Vladina strategija, nego samo njegovi privatni planovi. Iza Covicovog isforsiranog sukoba sa Stajnerom, zapravo se krije sukob nemackih i americkih interesa u kome su ceh ponovo platili kosovski Srbi. Nije bilo razloga da se do poslednjeg trenutka čeka sa odlukom i da se narodu šalju konfuzne poruke. Oni koji su učestvovanjem na opštim izborima dali legitimitet institucijama i pravilima igre, nisu smeli da imaju ovolike dileme oko lokalnih izbora - smatra Trajković.

Covic odgovara da pokretanje njegove odgovornosti automatski otvara i pitanje odgovornosti predsednika SRJ i obe vlade. "Dosta mi je paranoje ljudi koji su opšte interese podredili licnim. Od njih se očekuje saradnja i konstruktivna pomoć", kaže Covic.

Iako je posle sastanka predstavnika Srba sa Kosova sa Kostunicom i Covicem u Palati federacije, na kome je doneta konačna odluka o ucescu Srba na lokalnim izborima, ostalo malo nejasno da li je država samo savetovala kosovske Srbe, da li se zajednički odlucivalo ili je to bila "ponuda koja se ne odbija", Rada Trajković kaže da se za rezultate izbora ne može prozivati samo Beograd.

- Vlast u Beogradu nije kriva. Ona nije imala snage da sama donese odluku i nije zelela da žrtvuje Srbe. Sve što se desilo rezultat je teskog stanja na Kosovu i Metohiji: učestala ubistva i napadi na Srbe, odbijanje KFORa da obezbedi pratnju srpskoj deci iz centralnog Kosova da idu skolu, kasno Stajnerovo obraćanje sa projektom decentralizacije koji onemogućava institucionalnu diskriminaciju srpske zajednice na lokalnim nivou - nabraja Rada Trajković.

Ona je najavila da će "zbog svega što ne bude u interesu srpskog naroda poslanici Koalicije Povratak vrsiti pritisak na međunarodnu zajednicu, što ne isključuje i izlazak srpskih predstavnika iz institucija, a treba očekivati da će "u tom pravcu i ubuduće zajednički delovati oba SNV".

Jelena Tasic, DANAS, 03-04.11.2002.

Reporteri "Glasa" u Vucitrnu, gradu koji polako nestaje

BEZE I ALBANSI STAROSEDEOCI

To je varos sa dve hiljade kuca, tekijom, skolom, lepim vocnjacima i vinogradima. Ovako je cuveni turski putopisac Evlija Celebija opisao Vucitrn u 17. veku, a Hadju Kalfa ga pominje kao glavno mesti i sediste sandzaka pod imenom, Veldzterin.

Arnold Harfa pominje ga kao "znatno mesto i veliko trziste na Kosovu".

Danasnji putnici namernici zaticu sasvim drugaciju sliku, razlicitu i od one od pre tri i po godine.

Saobracajna oznaka na kojoj je nekada na srpskom i albanskom pisalo da se sa puta Kosovska Mitrovica- Pristina skrece u Vucitrn, sada pokazuje pravac ka istom gradu drugog imena- Vustri. Sve je albanizovano u ovoj staroj srpskoj prestonici, u kojoj su vladali Vojinovici, Brankovici...

Primecujemo da cak i kameni most iz 11. veka i kulu Vojinovica sadasnji zitelji Vucitrna, koji su u grad prvi put krocili tek posle dolaska KFORa 17. juna 1999. godine, prisvajaju i predstavljaju kao bastinu albanskih velmoza. Kojih, ne znaju da kazu.

Grad opevan u pesmama iz pretkosovskog ciklusa danas postoji samo u njima. I u uspomenama onih koji su nekada u njemu ziveli: Srba, Turaka, Albanaca, Roma, Muslimana...

Od jednog starijeg Vucitrnca, Turcina, saznajemo da je u gradu iz dana u dan sve manje starosedelaca.

Posle Srba i Roma, Vucitrn je napustio i veci broj Turaka, a u Tursku odlaze i Albanci. Ne mogu da zive medju ljudima koji su doneli neke svoje navike, nimalo gradske.

Vucitrn, onaj kakav je bio do 17. juna 1999, kada su francuski vojnici Srbima dali rok od pola sata da ga napuste, jer nisu mogli da ih brane od terorista koji su se spustali s Cicavice, vise ne postoji.

Takav utisak stekla je ekipa "Glasa", prva, i za sada jedina novinarska, bar sto se srpskih novinara tice, koja je u poslednje tri i po godine bila u ovom gradu, ako se tako moze nazvati ono sto je ostalo od nekadasnjeg Vucitrna.

Mnogo toga se promenilo u odnosu na nas poslednji boravak tamo, u vreme kada je bombardovan. Rusevina, bar onih koje su posledica bombardovanja, ali i borbi izmedju jugoslovenskih snaga bezbednosti i terorista, jer iz skoro svake albanske kuce se pucalo, vise nema. Brojne humanitarne organizacije iz celog sveta pomogle su Albancima da obnove poruseno, ali nista sto se vidi ne odaje utisak neke urbane sredine.

Veliki deo grada jos uvek je u rusevinama i deluje sablasno, cak i kada je, kao pre nekoliko dana, kada smo ga posetili, obasjan suncem. Srpskih kuca gotovo da i nema. Skoro sve su prvo opljackane, zatim srusene, pa spaljene.

Za svega jedan dan, 17. juna 1999. u plamenu su nestali citavi nizovi kuca, ulice, naselja, kako srpska, tako i romska, pa citav ambijent deluje kao velika scena za snimanje filma strave.

U svom rusilackom pohodu, saznajemo, teroristi su unistavali i palili sve sto pripada Srbima i Romima. Ostalo je samo nekoliko kuca u koje su se uselili nekadasnji oficiri "OVK".

Ogromna saobracajna guzva, koju je tesko opisati, i koja nije samo petkom kada je ovde pijacni dan, pesaci koji izlecu na kolovoz, losi i uski putevi koji vijugaju izmedju visespratnica gradjenih bez ikakvog reda, deo su danasnje vucitrnske razglednice na kojoj se ne nazire nista od stare carsije. Svega desetak zgrada probudi uspomene na nekadasnji Vucitrn, a i one su ruinirane.

Po dolasku u grad Albanci iz sela sa Cicavice, iz Drenice, Salje i Bajgore, Albanije, doneli su svoje navike. Uselivsi se u nedovrsene stanove modernih visespratnica prilagodili su ih svome nacinu zivota. Posledice su vidljive na svakom koraku. Jedna od njih je i cinjenica da Vucitrn vise nema reku. Ima samo mostove ispod kojih su tone i tone smeca. Stari kameni most, koji je posto je Sitnica promenila tok ostao na suvom, inace delo majstora koji je gradio i onaj cara Dusana u Skoplju, danas je odlican prostor za parkiranje traktora. Zaprezna vozila parkiraju se ispod lukova. Od mnostva kamiona, traktora i autobusa nemoguće ga je fotografisati, a isto je i sa starom kulom, Kaljajom, turskim kupatilom sagradjenim na temeljima srednjovekovne crkve.

Prolazimo pored nekadasnjeg stadiona. Oko njega gomile smeca. Saznajemo da fudbalski klub i dalje postoje, ali niko ne zna da je prvi FK osnovan 1912. godine i zvao se "Srpski mac", potom "Radnicki".

Jedva se probijajuci vozilom koje ne moze da se uskim, izrovanim i prasnjavim ulicama, prepunim automobila, krece brzinom vecom od 10 kilometara na sat, stizemo do crkve Svetog Ilije, iz 1834. godine. Sa prozora parohijskog doma posmatra nas vojnik iz Ujedinjenih Arapskih Emirata. Na jarbolu u crkvenom dvoristu vijore se dve zastave- NATO-a i Emirata.

Groblje sacuvano

Vucitrnsko groblje jedno je od retkih srpskih grobalja koje nije unisteno, a spomenici poruseni, pre svega zahvaljujuci vojnicima KFORa koji su uspeli da brzo ugase pozar koji je zahvatio eparhijski dom. Nekadasnja sala je spaljena, crkva je malo ostecena, ali je ikonostas spasen i sada je na sigurnom

Gde je srpska milicija...

Kako izgleda zivot u ovom gradu, saznajemo od nekolicine Albanaca. Zale se da su kradje automobila, sverc droge, pljacke, tuce i pijanstva deo svakodnevice. Mirnije se zivelo pre rata, tvrde, kada je srpska milicija cuvala red.

Sada se vucitrnskimi ulicama krecu medjunarodni policajci i pripadnici KPS, koji se skoluju u ovdasnjoj Policijskoj akademiji i predstavljaju osnovu za stvaranje ozbiljnih policijskih snaga. Medjunarodni policajci ostace bar jos nekoliko godina

LJILJANA STALETOVIC

GLAS JAVNOSTI 03.11.2002.

PRONADJENO 30 TELA

Prizren - Trideset neidentifikovanih tela pronadjeno je tokom tri dana ekshumacija na pravoslavnom groblju u Prizrenu,

izjavio je sef ekspertskeg tima Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, patolog Slavisa Dobricanin. Na toj lokaciji nema vise neispitanih grobnica, rekao je Dobricanin i dodao da prvi rezultati ukazuju da su pronadjena tela Srba. (Beta)

Konacni rezultati lokalnih izbora na Kosovu i Metohiji

SRBIMA VLAST U PET OPSTINA

Pristina, 3. novembra (**Tanjug**)

Prema konacnim rezultatima lokalnih izbora na Kosovu i Metohiji, koje su danas saopstili predstavnici OEBS-a u Pristini, Srbi su osvojili vlast u pet opstina - Zubinom Potoku, Zvecanu, Leposavicu, Strpcu i Novom Brdu i u tim mestima moci ce da izaberu predsednika opstina iz svojih redova.

*

Pristina, 3. novembra (**Beta**)

Misija OEBS-a na Kosovu saopstila je danas zvanicne rezultate proslonedeljnih lokalnih izbora na Kosovu, prema kojima je Demokratski savez Kosova osvojio najvise glasova na izborima za 920 odbornika u 30 opstina u pokrajini.

Prema tim rezultatima, koje je potpisao i potvrdio sef UNMIK-a Mihael Stajner, na drugom mestu po broju osvojenih odbornickih mesta je Demokratska partija Kosova, treca Alijansa za buducnost Kosova a na cetvrtom mestu su srpske stranke i organizacije. Srpske stranke i udruzenja su na izborima 26. oktobra pobedile u Novom Brdu, Strpcu, Zvecanu, Zubinom Potoku i Leposavicu.

Stranka Ibrahima Rugove najvise odbornickih mesta osvojila je u 18 opstina na Kosovu, ukljucujuci i vece kosovske gradove kao sto su Pristina, Urosevac, Gnjilane, Mitrovica i Pec. DPK Hasima Tacija je najvise odbornika osvojila u sest opstina - Glogovcu, Srbici, Stimlju, Kacaniku... dok u Decanu DSK i AZBK imaju podjednak broj odbornika. OEBS je naveo da je na proslim lokalnim izborima ucestvovalo 53,86 odsto gradjana sa pravom glasa, sto je 711.000 glasalih od milion i 320.000 upisanih biraca. U lokalnim skupstinama ce biti 252 zene sto je 28,9 odsto odbornika.

Obracajuci se novinarima nakon proglasenja konacnih rezultata civilni administrator UN-a na Kosovu je izrazio zadovoljstvo ucescem na izborima, rekavsi da su na njima - manje ili vise, sve etnicke zajednice ucestvovali, izuzev severne Kosovske Mitrovice, gde su na "neki nacin izbori bojkotovani". Stajner je ponovio da je zatražio od Sveta Evrope da pripremi program za decentralizaciju vlasti na Kosovu, koji ce biti u saglasnosti sa evropskim standardima. Prema izbornom zakonu i drugim aktima, konstituisanje lokalnih skupstina treba obaviti dve nedelje po objavljivanju sluzbenih rezultata izbora. Mandat novoizabranih odbornika bice cetiri godine a sledece lokalne izbore u pokrajini organizovace kosovske institucije.

Mihael Stajner razgovarao sa Vojislavom Kostunicom i Nebojsom Covicem

IPAK, DECENTRALIZACIJA KOSOVA

Beograd -31.oktobar - Posle odvojenih razgovora koje je juce u Beogradu vodio sa Vojislavom Kostunicom, predsednikom SRJ, i Nebojsom Covicem, sefom Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, Mihael Stajner, sef UNMIK-a, najavio je da ne odustaje od procesa decentralizacije. Iako je Stajner posle susreta sa Covicem izjavio da ne treba insistirati na preciziranju datuma odrzavanja konferencije o decentralizaciji, kako Danas nezvanicno saznaje u dobro obavestenim krugovima, sastanak sefa UNMIK-a sa politickim liderima vodecih kosovsko-metohijskih stranaka trebalo bi da se odrzi u petak, 1. novembra.

- Odluka kosovskih Srba da izadju na glasanje na lokalnim kosovskim izborima daje novi smisao nastavku razgovora o procesu decentralizacije. Mislim da bi Srbi sa Kosova "pucali sami sebi u noge" da nisu prihvatili poziv da ucestvuju na izborima. Sada je potrebno, pridrzavajući se zadatih standarda, ukljuciti sve zajednice na Kosovu u proces usvajanja dokumenta o decentralizaciji - naglasio je Stajner.

Nebojsa Covic je objasnio da su rezultati izbora uprkos vecim ocekivanjima, ipak, mozda cak i popravljani u odnosu na predsednicke izbore u Srbiji, gde je taj odziv bio nesto manji. On je najavio da ce iduce nedelje biti odrzana donatorska konferencija za povratak raseljenih kosovskih Srba.

Kako je saopsteno iz kabineta predsednika Jugoslavije, Vojislav Kostunica je u razgovoru sa Stajnerom istakao da "odziv kosovskih Srba na lokalnim izborima ne bi trebalo da utice na sprovođenje procesa decentralizacije Kosova i Metohije. Bez decentralizacije ne moze biti govora o ispunjavanju osnovnih odredbi Rezolucije 1244 SB UN", istakao je Kostunica.

J. Tasic

Sastanak sefa UNMIK-a i kosovskih lidera

KOSOVO MULTIETNICKO DRUSTVO

Pristina, 2. novembra (**Beta**)

Na razgovorima kojima su u Pristini sinoc prisustvovali sef UNMIK-a Mihael Stajner, rukovodioci najvisih kosovskih institucija i lideri vodecih politickih stranaka na Kosovu, bilo je reci o proteklim opstinskim izborima i predstojećoj decentralizaciji.

"Imali smo veoma konstruktivan sastanak o tome kako da idemo napred. Ponovo smo se slozili da Kosovo treba da bude pravo demokratsko multietnicko drustvo. Dogovorili smo se da sve zajednice na Kosovu rade u sklopu institucija Kosova", rekao je Stajner novinarima nakon radne vecere koju je organizovao.

Predsednik Kosova Ibrahim Rugova izjavio je da je bilo reci o o rezultatima opstinskih izbora odrzanih prosle subote, njihovoj implementaciji i decentralizaciji Kosova. "Angazujemo se za demokratsku decentralizaciju Kosova kako bi vlast priblizili narodu", kazao je on nakon razgovora.

Premijer kosovske vlade Bajram Redzeqi je, u kratkom obracanju novinarima po zavrsetku sastanka, istakao da se rasprava vodila i o pitanju povratka raseljenih.

Predsednik Demokratske partije Kosova Hasim Taci je rekao da je sastanak zajednickom deklaracijom "celokupnog politickog spektra".

"U nacelu smo podrzali zapoceti proces decentralizacije kako bismo imali samoupravljanje koje ce biti sto blize gradjanima i kako bi administracija bila efikasnija", kazao je on i dodao da po svaku cenu treba da budu eliminisani politicka obojenost i etnicki interesi.

Prema njegovim recima, decentralizaciju ce implementirati kosovski i medjunarodni eksperti.

Predsednik Alijanse za buducnost Kosova Ramus Haradinaj preneo je da je izrazena spremnost za implementaciju rezultata opstinskih izbora i za konstituisanje opstinskih skupstina kao i za moguće zajednicko formiranje opstinske vlasti. "Rasprava je vodjena i o tome kako pribliziti usluge gradjanima, o cemu svoje misljenje pre svega treba da daju parlament i vlada Kosova", rekao je Haradinaj.

Predstavnica srpske zajednice na sinocnjem sastanku Rada Trajkovic nije se obratila novinarima nakon susreta sa Stajnerom.

Policijska pratnja za srpske djake

OPASAN KILOMETAR

Cernica, 2. novembra

Policija UN u saradnji sa KPS uvela je pratnju za cetnaest srpskih djaka, od ukupno 52 učenika osnovne škole "Branko Radicevic", kako bi bezbedno stizali od kuće do škole. A, oni žive jedan kilometar udaljeni od svoje škole.

U poslednje vreme dogodilo se nekoliko brutalnih napada na Srbe u ovom selu, kao što su bombaski napadi na kuće i miniranje kukuruznih polja. KFOR i UNMIK policija ocenili su da u ovom multietnickom selu nije osigurana bezbednost za Srbe, kojih je sve manje, i da Cernica predstavlja rak-ranu u bezbednosnom pogledu, pa su se zbog toga odlucili na ovaj korak. Oni, inace, povremeno uvode policijski cas, posle svakog organizovanog napada, kako bi smirili ekstremne duhove medju Albancima, ali njihove mere ne daju rezultate, pa su se odlucili na ovakav vid zastite skolske dece.

Skola, inace, radi u jednoj privatnoj kuci, u krugu srpskog dela sela, u veoma primitivnim uslovima, ali njeni vredni djaci, uprkos teskocama, pripremaju i skolski list "Zvono" koji se rado cita i u susednim srpskim selima.

R. B.

SAJKACA U GNJILANU

Jedina prednost Srba na Kosovu je sto (jos) ne placaju struju. Mada bi, kazu, srećniji bili i da je placaju, ali da je redovno imaju. Ostalo sto im zivot cini, moglo bi nekoga s ranjivijim srcem i protocnijim ocnim zlezdama naterati na plac bez uobicajenog, uvodnog zarozavanja lica. Jer, dan u kosovskoj enklavi jednako je potresan, bilo da prave "tehno" zurke za ujedinjene boje medjunarodne zajednice, bilo da se zavravljaju u kuće cim zakuca suton.

Rizicna poseta izgleda ovako. Civilni vozac pokupice vas u Bujanovcu, Vranju, gde god bilo, i odmah vam reci osnovne karakteristike kraja, pocevsi od spomen-obelesja pripadniku OVK "nasred teritorije Srbije". Nastavice s listanjem srpskih sela od Bujanovca nadole i "podatkom" da duz puta, dakle - od Bujanovca do "kompaktnog" sela Silovo nema nijedne naseljene srpske kuće. "Albanci ih prvo zapale, pa onda kupuju." Nece zaboraviti ni promenjene nazive, Petrovce je Petrit, dok za samo Gnjilane nigde ne pise kako se zove na srpskom. Gjilan i slus. Pokazace vam vozac, ciji govor vrvi od makedonskog, i nove ddzamije, reci da je kupus iz Kmetovca najbolji, pitati da li se plasite. "Vidi ovu budalu sa smederevskim tablicama!"

Turiranje

Na kontrolnom punktu Konculj sacekace vas pripadnici mesovite Kosovske policijske sluzbe (KPS). Smeju se i kazu da se odlicno slazu i saradjuju. A vas vozac i turisticki vodac, kad krenete dalje, nastavice s "licnom kartom" podneblja: da su, prvo, Amerikanci glavni u tom delu Kosova, "nije tako lako kao s Francuzima u Mitrovici"; da vranjanske tablice prolaze bez problema, "plasimo se za Vranje, i njega ce da uzmu"; da Albanci, ipak, nikada nece odustati od "hani" gustog soka, beogradske koka-kole i bujanovacke "hebe". "Evo, vidite, carina! K'o prava, imaju i asepsol za gume. Sve po propisu!"

Stizete do Silova, sabirnog centra Srba iz gnjilanske opstine. U sredi uvece odlucili su da izadju na izbore u subotu.

Tamo ce vam skrenuti paznju da obavezno posetite selo Cernicu, "dusa da vam se stegne". I, vi krecete u Cernicu. U vozilu s KPS tablicama, posto se drugacije, bezbedno moze stici jedino s nekim od amblema medjunarodne zajednice.

A u Cernici... Tatjana ide u cetvrti razred osnovne škole. Kaze da joj je najbolja drugarica Dragana Stojanovic letos pobjegla s porodicom u Smederevo. Zivahna je i ljubopitljiva, ostavlja utisak koji ce pasti u vodu cim krene razgovor, najpre, o naizgled dosadnim brojevima: pre bombardovanja, u selu je zivelo 750 Srba u 130 domova, danas ih živi 294 - u 60 kuća. I cini se da su sve stale u jednu instant bakalnicu izbusenu rafalima. Tu se muske glave okupljaju kako bi ubile vreme. Do prvog mraka. "Policijski cas od 18 sati ukinuli su pre dva meseca." Sede u klaustrofobicnom, mracnom prostoru niskog betonskog plafona, punog makedonskih cigareta, opuscima na podu, stonim fudbalom i Cecinim kalendarom. Za ovu godinu. Ne mogu da veruju da im je u posetu dosao neko iz Beograda. Ako ih pitate za naziv prodavnice, zastace na tren, kao da treba da se sete. Verovatno im nikada nije palo na pamet da ce ih iko ikada pitati za naziv.

Tacno preko puta bakalnice "Mark-kom" nalazi se veliko albansko groblje oiviceno zutom ogradom i ociglednom nesrazmerom ari u poredjenju s nadgrobniim plocama s grbom OVK. Sagu o provokacijama, pre rezimiranja svih kasikara u dvoristima i kukuruzima, pocinju detaljem da pored njih dnevno prodje stotinu vozila od kojih mnoga nekako bas kod njih zastanu i krecu da turiraju. Ne mogu tacno da se sete ciji je podatak, ali pouzdano znaju da je, po njemu, Cernica druga po broju napada na kosovske Srbe. "KFOR nije uhvatio nijednog pocinioca, mada svi znamo ko su oni." Navode i slucaj lokalne crkve Svetog Ilije, koja je, doduse, prva obnovljena posle rata, ali i koja se redovno pustosi. Albanci odnose cigle, lim, a KFOR sve to gleda i ne vidi. Ne vidi ni kada skidaju krovove s napustenih srpskih kuca i koriste ih za ogrev. Albanci koje, sticajem okolnosti, nismo mogli da pitamo za komentar, verovatno bi, umesto odgovora, uprli prst na obliznju, unakazenu dzamiju.

Vegetiranje

Stalni i jedini posetioi "Mark-koma" se predstavljaju: Miomir Savic, Dragan T. Petrovic, Dragan Z. Petrovic, treci Dragan Petrovic otisao je u Srbiju... U Cernici niko od Srba ne radi, zive od pomoci rodjaka iz inostranstva i od poljoprivrede. Neki od njih snalazili su se i tavorili s decjim dodatkom Republike Srbije (2 800 dinara) koji, pak, ne stize "ima vec tri duga meseca". Istina, zaposleni u javnim sluzbama dobijaju plate, cak i vece nego u Srbiji. Bivsi gnjilanski saobracajac jedan je od retkih u selu s regularnom platom i to od 16 000 dinara. Ostali, iz privrede, svojevremeno zaposleni u gnjilanskoj fabrici radijatora, ne dobijaju nista. Direktor je samo na pocetku bio milostiv, davao im po 800 dinara mesечно.

Engleski nisu naucili. "Sve smo mislili da ce ovi brzo da odu." Zato sada imaju problema u komunikaciji. Jedna pogresna rec americkom "gusteru" od jedva 20 leta moze da im nanese veliku stetnu. Tako kazu. Humanitarna pomoc od "nasih" retko stize. Medjutim, koriste priliku da se specijalno zahvale SPC iz Cacka. Od medija hvataju samo albanski i makedonski TV program i Radio Laser iz obliznjih Pasjana. Novine stizu iz Vranja.

Posebna epizoda iz Cernice je skola.

U blatnjavom dvoristu, u kome mirise koncentrat za kokoske, stoje dve zelene ulicne kante, nalik beogradskim na autobuskim stanicama, dve musave strunjace, klepetalo za krave koje simulira zvono. Snasli su se i za zbornicu, pokazuju je dok pricaju o "velelepnoj" sali za fizicko u komsijskoj, ali "neprijateljskoj" skoli "Ramiz Cernica". Na zidovima, donekle stradalim od zemljotresa 24. aprila, pise: "Zabranjeno je ulaziti u skolu bez potrebe", "Dezurni nastavnici su duzni da postuju svoje dezurstvo". Svoj doprinos UNICEF je dao pismenim plakatom "Pazite od saobracaja na ulici!"

Posle tuznog razgledanja pretece lavaboa, furune i globusa na engleskom, kao na prvi pogled vidljivih sredstava za rad i zivot u skoli Cernice, krecete do Silova, preko Gnjlana. Uzurbani grad, gomilu "auto-larje"-a, kao da se na Kosovu samo kola peru, momke u grupama postrojenim ispred svakog kafica ili objekta nalik, Amerikance koji, kao i svi drugi clanovi KFOR-a, a narocito plave duge kose, odudaraju od turobne, prljave sredine. Videcete i moderni youth center, sediste Rugovine partije s istaknutim zastavama OVK i Sjedinjenih Drzava, hamburgernicu na cijim se staklima reklamiraju "virshlle".

Batine

Srbi ce naci da Albanci u gnjilanskim prodavnicama moraju da budu ljubazni, ponekad manje, ponekad vise. Naredjeno im je. Ali, reci ce i da je tog dana Srbin iz Silova seo na motokultivator, stavio saj kacu na glavu, zapucao put grada i - dobio batine. Kazase Srbi da je to bio dobar "marketinski" potez, jer se "mnogo prica da je Gnjlane slobodan grad". A u Silovu (2 000 stanovnika), znaci jedva petnaestak kilometara od Cernice, u restoranu "Rafaelo" prave se internacionalne zurke, nedavno je otvorena picerija, kuca u kojoj se nalazi Radio Maks ubrzano se renovira (stanica otvorena 1998). Nocni zivot je buran: "Sredom, petkom i nedeljom su disko izlasci, subotom je tehno." "Je l' slusate narodnu? Moj se sin druzi s Amerikancima i iskljucivo njihovu muziku slusa, tehno." Odmah ce se pohvaliti da su im u gostima bili Bora Corba, Bajaga, Dejan Cukic koji ih je direktno pozdravio dok je vodio program doceka kosarkasa iz Indijanapolisa. Pohvalice se i zvezdom u usponu, Stankom Badovcem Badijem, pevacem iz Gracanice koji, najavljuju, samo sto nije snimio plocu za "valjda Grand prodaksn". Nazad u Vranje. Nije bas bezbedno za nociti.

ANA VUCKOVIC, NIN, 31.10.2002.

KOSOVSKA MITROVICA:

BATINE

Grupa Albanaca pretukla je Ranka Pajevica iz sela Grace, dok je obradjivao njivu, saznaje Tanjug. Pajevic je u zaseoku Tomic u selu Grace, koje se nalazi u centralnom delu Kosmeta, prekjuce popodne obradjivao svoje imanje kada ga je napala grupa Albanaca i tom prilikom mu nanela teske telesne povrede. Posle toga, Albanci su mu oteli i traktor, ciji je on vlasnik, i pobjegli sa mesta dogadjaja. **(Tanjug)**

GNJILANE:

NEVIN

Medjunarodno krivicno vece Okruznog suda u Gnjlanu oslobodilo je juce Bozidara Stojanovica optuzbi za ubistvo Albanca, rekao je Beti njegov advokat Zivojin Jokanovic. Bozidara Stojanovica iz Gnjlana je prethodno jednonacionalno sudsko vece osudilo na 16 godina zatvora, po optuzbi za ubistvo Albanca u selu Smira kod Vitine tokom rata na Kosovu 1999. godine. Stojanovic je u pritvoru bio 38 meseci. **(Beta)**

Izglasnik UN na Kosovu i Metohiji

NEZADOVOLJSTVO KUTILJERA

Kosovska Mitrovica, 3. novembra **(Tanjug)**

Specijalni izaslanik Ujedinjenih nacija za ljudska prava Zoze Kutljero izjavio je danas da stanje ljudskih prava na Kosovu i Metohiji nije poboljšano od prošle godine i da je posebno nezadovoljan slabim povratkom Srba.

"Od februara meseca prošle godine, kada sam poslednji put posetio Kosovo, po pitanju poboljšanja statusa ljudskih prava nista se nije promenilo", kazao je Kutljero novinarima u Kosovskoj Mitrovici, posle razgovora s članom Predsedništva kosovske Skupštine Oliverom Ivanovicem.

On je istakao da je posebno nezadovoljan činjenicom da je proces povratka Srba na Kosovo i Metohiju slab i da još nije održiv.

Oliver Ivanovic je u razgovoru s Kutljerom istakao nezadovoljstvo činjenicom da još nije rasvetljena sudbina 1.300 kidnapovanih i nestalih Srba, kao i zbog toga što niko od albanskih terorista, koji su za vreme rata bili pripadnici terorističke OVK, nije optužen iz Haga.

"Očekujem da će gospodin Kutljero po povratku u Njujork napisati u svom izveštaju kakvo je stvarno stanje na Kosovu i Metohiji, kao što to radi Savet Evrope ili ombudsman Kosova Marek Antoni Novicki", kazao je Ivanovic, dodajući da su pojedini izveštaji s Kosmeta isfabrikovani i da ne odslikavaju realno stanje na terenu, posebno nezavidan položaj Srba.

Ranjavanje srpskog decaka posledica uklanjanja punktova Kfora

VAN ZIVOTNE OPASNOSTI

Kosovska Mitrovica - Predsednik Srpskog nacionalnog veća severnog Kosova dr Milan Ivanovic izjavio je juče Tanjugu da je ranjavanje četrnaestogodišnjeg Dragana Todorovica u Bosnjackoj mahali u severnoj Kosovskoj Mitrovici posledica uklanjanja punktova Kfora iz te četvrti u kojoj "Srbi ostaju nezastićeni od Albanaca".

"Kfor uklanja punktove već duže vreme u toj četvrti u kojoj žive Srbi, Albanci i Bosnjaci, čime je oslabila zaštita srpskog stanovništva", ocenio je dr Ivanovic, ukazujući na to da se radi "o još jednom vidu pritiska (sefa UNMIKa) Mihaela Stajnera na severnu Mitrovicu". Todorovica je preksinoć ranio iz puške jedan iz grupe Albanaca koji su našli kod kafane "Tiha noc" u Bosnjackoj mahali. "Decak je zadobio prostranu ranu u predelu desne natkolenice, operisan je u nasoj bolnici i sada je dobro", rekao je dr Ivanovic. (Tanjug)

Najjace partije kosovskih Albanaca o pominjanju Kosova u preambuli Povelje

MOGUCNOST PODSTICANJA NOVIH SUKOBA

Pristina - Tri najjače partije kosovskih Albanaca nazvale su "provokacijom" to što je Kosovo pomenuto u preambuli Ustavne povelje buduće zajednice Srbije i Crne Gore, piše juče pristinski Zeri.

Te tri partije - Demokratski savez Kosova, Demokratska partija Kosova i Alijansa za budućnost Kosova - smatraju da takvo pominjanje Kosova ne može da ostane bez posledica. One traže da međunarodna uprava na Kosovu "reaguje na takvu provokaciju", koja, kako piše Zeri, može da podstakne novi sukob.

Portparol UNMIKa Suzan Manuel izjavila je za Zeri da je Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti UN zvanični dokument i da nije od značaja to što Srbija i Crna Gora stavljaju Kosovo u Srbiju ili van nje. **(Beta)**

NEISKORISCENA SANSA

Iako je srpskim biracima u Kosovskoj Mitrovici naruku islo čak i oktobarsko vreme, glasacke kutije na svih šest biralista u skoli "Mihajlo Petrovic Alas" nisu imale više od pet, šest listica u svojim mlecobelim, plasticnim i crvenim voskom zapečaćenim trbusima.

Niko od desetak mladića i devojaka, uglavnom studenata sa Filozofskog i Pravnog fakulteta Univerziteta koji je iz Pristine preseljen u Kosovsku Mitrovicu, nije imao volje niti želje da za trenutak prekine ispijanje jutarnje kafe u "Crnoj dami" kako bismo porazgovarali o izborima.

"Izvini, nikog od nas to ne zanima. Zar nije dovoljno što je danas kul, suncan dan, što sedimo na kul mestu, slušamo kul muziku i pijuckamo dobar nes?", pita naglas Darko i uz osmeh dodaje: "Ali, o Goldijevom koncertu možemo da pričamo do prekosutra. To je bas kul, zar ne?"

Spremni na sve

Jedina osoba koja je u podne 26. oktobra bila pomalo usplahirena zbog izuzetno slabog odziva srpskih biraca u Kosovskoj Mitrovici bio je Dzonatan Brovning, iz odeljenja za demokratizaciju pri kancelariji OEBS-a u Leposavicu.

"U severnom delu Mitrovice postoji 11 biralista. Na spiskovima se nalazi oko 4000 potencijalnih glasaca. Do sada je glasalo samo jedanaest ljudi. Ne jedanaest procenata, nego jedanaest osoba", objašnjava malo povisenim glasom Brovning i dodaje: "Zaista ne shvatam vas Srbe. Kako ne razumete da će za vas biti loše ako ne budete imali svoje ljude koji će vas predstavljati?"

Za razliku od Brovninga, Ilija Mitrovic, predsednik birackog odbora i član koalicije Povratak, tvrdi da bi Srbi svakako izašli na lokalne izbore da je Stajner Kosovsku Mitrovicu podelio u dve opštine, odnosno na dve izborne jedinice.

"Siptari su bojkotovali deset godina naše izbore i sve su dobili, a mi sada radimo isto tako. Mi se ovde borimo za opstanak a ovaj izlapeo deda još veruje u Stajnerove sarene laze", kaže Mitrovic i upire prstom u "sliku" jedinog sugrađanina koji se potpisao u biracki spisak kako bi glasao.

Sličnog misljenja je i Ivan Jevdjic, član birackog odbora i aktivista nevladine organizacije "Milenijum".

"Ove izbore Stajner je smislio da bi ujedinio Mitrovicu", kaže Jevdjic uveren da posle ovih izbora Srbe iz Kosovske Mitrovice čekaju samo još crnji dani.

"Mislim da će biti oštre borbe za Mitrovicu, gore nego onda u februaru 2000. kada su Siptari u martu planirali da zauzmu nas deo grada." Član Demokratske stranke Srbije i jedan od članova birackog odbora u Kosovskoj Mitrovici Dragana

Vasic tvrdi kako niko od Srba u Mitrovici nije zibunjen, kao sto se to cini Mihaelu Stajneru, sefu UNMIKa.

"Spremni smo na sve, ali ipak cemo cekati jos sest meseci da Stajner sprovede decentralizaciju. Mislim da od toga nema nista, ali da vidimo", prica Dragana Vasic ne obracajuci paznju na OEBS-ovu nalepnicu koju je cepkanjem pretvorila u konfete.

Stajnerov okrugli sto

Mnogi iz UNMIKa i OEBS-a, kao Brovning i Ahmed Rasid, regionalni administrator UNMIKa, nadali su se da ce se Srbi do kraja dana ipak "urazumiti" i iskoristiti svoju sansu bez obzira na to da li zive u sredinama gde oni, odnosno Albanci, cine vecinu. Medjutim, Srbi iz Kosovske Mitrovice ucini su upravo suprotno - iskoristili su svoje gradjansko pravo da ne iskoriste glasacko pravo. Prema konacnim podacima Centra za slobodne izbore i demokratiju, u Kosovskoj Mitrovici glasalo je svega 1,2 odsto. Srbi nisu podlegli uticaju ogromnih UNMIKovih panoa na kojima je prikazan prazan, okrugli sto iznad koga pise "Zauzmite svoje mesto za stolom!".

"I ja treba da poverujem da je ovo okrugli sto kralja Artura, gde su svi casni vitezovi i gde su svi jednaki i pred Bogom i pred ljudima?", gubi strpljenje Sasa Jaksic, pljuckajuci kroz nekoliko preostalih zuba prema blindiranom vozilu UN dok se kamera ispod plasticne kupole necujno okrece ka razjarenom, penzionisanom profesoru istorije.

Isti, suprotan, efekat izazvao je kod vecine srpskih biraca i poslednji, predizborni, nastup Mihaela Stajnera u Leposavicu kada je rekao da nema potrebe da sa predstavnicima vlasti iz Beograda i Srba sa Kosova prvog novembra u Gnjilanu razgovora o decentralizaciji ukoliko Srbi ne budu glasali u dovoljnom broju. Takodje, sef UNMIKa nije propustio da istom prilikom kaze kako izmedju uspeha izbora i uspeha predstojece konferencije za Kosovo (petog novembra) u Briselu postoji uzrocno-posledicna veza.

"Izlazak Srba na izbore pokazao je da ni Stajner ni Covic nisu dobili prelaznu ocenu. Stajner nema razloga da bude srecan zbog ovih izbora i ne bih se zacudio ako on pocne da vuce jos suludije poteze", kaze Milan Ivanovic, predsednik Srpskog nacionalnog veća za severno Kosovo, koji je dobio poverenja vecine u zvecanu gde je glasalo 44,51 odsto Srba.

Srbi su osvojili lokalnu vlast u jos tri opstine: Leposavicu i Zubinom Potoku gde je pobedila Demokratska stranka Srbije, odnosno u Strpcu gde je pobedila Socijalisticka partija Srbije. Da li je u Novom Brdu, gde vecinu stanovnika takodje cine Srbi, pobedu odnela Demokratska partija Kosova (Hasim Taci) znace se tek kada se prebroje i glasovi svih onih koji su to ucini preko Interneta, odnosno poste.

Uopste uzev, lokalni izbori na Kosovu Srbima nisu toliko bitni jer oni vec sada planiraju da za sest meseci odrze svoje opstinske izbore (u sopstvenoj organizaciji), ukoliko se pregovori o decentralizaciji zavrse kao i plan za povratak raseljenih lica - neuspehom.

"Sami cemo se organizovati, ne trebaju nam ni ovi iz Beograda, jer da moramo sa njima da se dogovaramo, nikada ne bismo imali izbore. Izbori ce biti nasa inicijativa. Uostalom, vec smo pokazali da mozemo da se samoorganizujemo u odbrani", kaze Ivanovic uveren da Stajner nece moci mnogo da ucini kako bi sprecio te izbore.

"Koliko znam, Stajner bi trebalo da bude smenjen za dva, najvise tri meseca, jer mu akcije padaju, zato ovih dana ne izlazi iz Kosovske Mitrovice", zaključuje Ivanovic priznajući da nema "rezervnu" taktiku.

SAO severno Kosovo

Donedavno najtrazeniji begunac na Kosovu Milan Ivanovic, predsednik SNV-a severnog Kosova, sedeo je mirno u koznoj fotelji u upravi bolnice u Kosovskoj Mitrovici sve dok 26. oktobra oko pola cetiri po podne nije zazvonio telefon.

"Sta ima Covic sada da poziva Srbe na glasanje? Svi ti koji vestacki drze koaliciju Povratak na vlasti, proci ce gore nego Sloba", gotovo je viknuo u slusalicu Ivanovic.

Trenutak kasnije Ivanovic je okrenuo mobilni telefon dr Nebojse Covica u nadi da ce dobiti nekakvo, razlozno, objasnjenje. Tek sto je izgovorio nekoliko reci, veza se prekinula. Medjutim, Ivanovic nije odustajao i okrenuo je jos jedan broj. Preko spikerfona zacuo se ljubazan zenski glas koji je objasnio da ne bi prekidao g. Covica jer je trenutno na sastanku sa Vilijemom Montgomerijem, americkim ambasadorom u Beogradu.

Nekoliko trenutaka Ivanovic se savladavao. Dok su mu lice i vrhovi prstiju bledeli.

"Eto, sada je valjda jasno zasto ovde niko ne veruje ovima iz Beograda", kaze Ivanovic i dodaje: "Vidim ja da samo gubimo vreme i da je odavno trebalo da proglasimo SAO Kosovska Mitrovica."

LIDIJA KUJUNDZIC, NIN 31.10.2002.

POSLEDNJI ROBOVI EVROPE

Rajko Djuric, predsednik PEN centra Roma

Evropa, kolevka prosvetenosti i demokratije, slobode i ljudskih prava, nije jos potpuno ukinula ropstvo. U zemljama nemackog carstva, po dekretima careva i crkve, Romi su imali status "Vogelfrei" - (sto znaci, mogli su biti ubijani na svakom koraku kao divljak u sumama, pri cemu su "lovci" dobijali premiju za svaku odrubljenu musku, zensku i decju glavu) - ili u Rumuniji, gde su pocev od 14. veka, pa sve do 1856. godine bili robovi (s gvozdenim okovima oko ruku i nogu, a ponekad i s gvozdenim rogovima privezanim na glavi), doziveli da se i posle pada Berlinskog zida podizu zidovi izmedju njih i njihovih "gospodara" kao, recimo, u ceskom gradu Usti nad Labem; da se u blizini njihovih naselja, kao sto je slucaj u Spaniji, prave atomska smetlista; da skinhedsu "sirom Evrope ubijaju odrasle i decu; da neonacisti montiraju eksplozivne naprave u blizini njihovih naselja, cak u decje igracke; da posle holokausta u doba nacizma i masovnog unistavanja u pojedinim zemljama komunistickog lagera (kako pokazuju tek odnedavno dostupni dokumenti) dozive ponovo genocid u Bosni i na Kosovu. (U Bosni je do rata zivelo oko 300 000 Roma i, kako pokazuje popis stanovnistva iz 1981, imali su naselja gotovo u svim gradovima i selima Bosne. Sada u Bosni ima samo oko 15 000 Roma. Na Kosovu ih je bilo vise od 250 000, a posle "etnickog ciscenja" ostalo je oko 20 000!)

Ova "enciklopedija smrti", bez presedana u novijoj istoriji Evrope, od 1989. do danas, neprestano se dopunjava patnjama

i nesrećama Roma: progono, zatvoreno oduzimanje imovine, osporavanje birackog prava, osporavanje prava na boravak i rad, osporavanje prava na školovanje, drastično sudsko kažnjavanje, maltretiranja koja sprovode organi vlasti i policije, sterilizacija romskih žena (o čemu su javno govorili predstavnici Norveške, Slovenije i Slovačke pre nekoliko godina u Evropskom savetu u Strazburu), itd. Dakle, 12 miliona Roma, 12 miliona ljudi i građana Evrope, u 21. veku su, još "parije".

Na ovu činjenicu su upozorili pojedini evropski državni i političari, među njima posebno predstavnik Finske Irja Halonen, koja je kazala da su vrata evropskih institucija još zatvorena za predstavnike najbrojnije evropske nacionalne manjine.

Nemacki nobelovac Ginter Gras, koji je još u svom romanu "Psece godine" dotakao i Rome, upozorio je više puta na tragični položaj Roma u Nemackoj i u Evropi. Njegovi govori sabrani u knjizi "Bez glasa" ("Ohne Stimme") dokazuju kako Gras traži pravdu za one koje pravda i pravo na život dostojan čoveka neprestano mimoilaze. Romi, koji su kao i Jevreji preziveli holokaust, izloženi su i dalje progonima i svakodnevno doživljavaju razne nepravde - rekao je Gras prilikom otvaranja fondacije "Za dobrobit Roma", ilustrujući to primerima iz Nemacke.

Kada je pozvan u Strazbur, da govori u Evropskom savetu, Gras je, opisujući vreme "kiselih krastavaca" (kako je slikovito nazvao nase doba), naglasio da se radikalna desnica pojavila ponovo u Nemackoj. Desnica, koja često sprovodi u delo službenu, vladinu politiku, ali na najbrutalniji način, uzima Rome ponovo na "nisan". Najveća evropska nacionalna manjina je i dalje "bez glasa". Kao što je činjeno u prošlosti, tako se čini i danas - o njima se odlučuje bez njih. Gras je tada podsetio na odluku Petog svetskog kongresa Roma, na kojem se zahtevalo osnivanje međunarodnog romskog predstavnictva u Briselu. Ali, to - dodao je on - nije dovoljno. Demokracija i demokratska prava moraju omogućiti ovom narodu mnogo veća i sira prava. Ova prava moraju pustiti korene najpre u Evropskom parlamentu. Romi žive u Evropi od 15. veka i ovaj narod, posle visevekovnih progona i pogroma, genocida i ponovnih progona i pogroma, ne treba i ne sme ostati bez glasa. Gras je, s tim u vezi, predložio: za sledeće evropske izbore predstavnici ovog naroda treba da izidju sa zajedničkom listom mandata. Doduse, to zasad nije sasvim u skladu s postojećim izbornim zakonima i procedurama u Evropi, ali Evropski parlament će biti na dobitku ukoliko se u njegovim poslaničkim klupama nadju i predstavnici romskog naroda.

Kasnije, prilikom susreta s predstavnicima Evropske investicione banke, Gras se zalozio za privredne i finansijske programe u korist Roma.

Nazalost, do danas nije realizovan ni jedan od Grasovih predloga. Ali, reci Gintera Grasa i njegovi predlozi jesu, možda, najbolji test savesti njegovih sugrađana i političara, političke pravednosti, demokratskih načela i ljudskih prava u Evropi. Jer, ako se ne uzimaju u obzir ni reci ni upozorenja jednog nobelovca i čoveka - institucije kao što je Gras, šta, onda, očekivati i čemu se nadati kad sami Romi govore o vlastitoj nesreći i problemima?

Zahvaljujući fondaciji "Za dobrobit Roma" koju je Gras osnovao 1997. godine u Libeku, Romi imaju mogućnost da se bar jednom godišnje čuje njihov glas u javnosti Nemacke, pa i Evrope. Prvu nagradu fondacije "Oto Pankok" (nagrada nosi ime nemackog slikara Pankoka, koji je bio Grasov profesor na Likovnoj akademiji u Diseldorfu) - dobila je Melani Spita, Romkinja iz Frankfurta, autor scenarija više dokumentarnih filmova o holokaustu Roma, a druga, koja je dodeljena nedavno, pripala je dr Ibrahimu Hasaniju, lekaru, koji je nekada živeo na Kosovu (Urosevac) a sad je s izbegličkim statusom u Drezdenu.

Prilikom svečanosti, održanoj u Libeku, govorio je i predsednik Nemacke Johanes Rau koji je, između ostalog, kazao: "Ja sam takodje savezni predsednik nemackih Roma i Sinta - i ova samorazumljiva stvar se mora više puta javno reci, da je ne bi niko zaboravio."

Ako ovu poruku prihvate bar članovi SPD, partije koja je na nedavnim izborima ponovo pobedila, onda se i Romi u Nemackoj mogu nadati boljoj i srećnijoj budućnosti.

General-pukovnik Leonid Ivasov bio je član ruske delegacije koja je pregovarala sa Slobodanom Milosevicem o obustavljanju NATO bombardovanja

CERNOMIRDIN IZIGRAO I JUGOSLAVIJU I RUSIJU

General-pukovnik Leonid Ivasov, doktor istorijskih nauka i potpredsednik Akademije geopolitickih nauka, bio je od 1996. do 2001. godine načelnik Glavne uprave za međunarodnu vojnu saradnju Ministarstva odbrane Rusije. U tom svojstvu, general Ivasov bio je član vojnog dela ruske delegacije predvođene Viktorom Cernomirdinom, koja je zajedno sa bivšim finskim predsednikom Martijem Ahtisaarijem (posrednikom Evropske unije), pokušavala tih dramatičnih dana krajem maja i početkom juna 1999. godine, da u mukotrpnim pregovorima sa čelnicima NATO pronadje prihvatljiv modus za okončanje besomucnog bombardovanja Jugoslavije i konflikta na Kosovu.

Leonid Ivasov je učestvovao u svim konsultacijama i pregovorima sa svojim američkim kolegama u uniformama, povodom vojnih detalja mirovnog sporazuma, a prisustvovao je i susretima međunarodne posredničke misije i tadašnjeg predsednika SRJ Slobodana Milosevica. U ekskluzivnom razgovoru za Danas, general Ivasov prvi put javno iznosi sopstveno viđenje ovih događaja, koje i danas obavijaju mnoge kontroverze i nepoznanice, onoga što se odigravalo u pregovaračkim salama iza zatvorenih vrata i dubokum neslaganjima i otvorenom sukobu u redovima ruske delegacije. Vec na početku svoje ispovesti general Ivasov protivureći rasirenom uverenju da je specijalni izaslanik EU Marti Ahtisaari odigrao presudnu ulogu u ubedjivanju Milosevica da prihvati ponudjeni mirovni sporazum. Kako kaže, "Ahtisaari je igrao samo pasivnu ulogu, dok je Cernomirdin vodio glavnu rec, koga bez ustrucavanja optužuje da je hladno "izneverio interese jugoslovenskog naroda kao i ruske državne interese".

"Cernomirdin je u stvari obmanuo nas vojnike. U početku je ispoljavao određenu principijelnost i postovao sve instrukcije koje smo dobili od Ministarstva odbrane, Ministarstva inostranih poslova, a odobrio ih je predsednik Jeljcin. Instrukcije su, inace, pocivale na veoma objektivnim, ozbiljnim i sasvim prihvatljivim stavovima. A onda su Cernomirdin i njemu

blisko okruzenje poceli da se zavrsnicki skrivaju i samovoljno koriguju dogovorene stavove", tvrdi general Ivasov. "Uz posrednistvo finskih kolega, pri cemu moram da napomenem da je admiral Kastl dao niz veoma konstruktivnih predloga, poslo nam je, ipak, za rukom da sa americkim generalima usaglasimo veoma ozbiljne pozicije. Na primer, da se jugoslovenske oruzane snage i snage bezbednosti povuku sa Kosova, ali ne u punom sastavu".

Najvise sporenja bilo je oko toga da li sa Kosova treba povuci vise od 50 odsto jugoslovenskih snaga ili manje, ali je na kraju i to pitanje bilo u principu reseno. Osim toga, sa Amerikancima je, kako navodi sagovornik Danasa, postignut dogovor da ne bude nikakve sektorske podele provincije, koju je NATO ustanovio posle dolaska na Kosovo. Dve strane su se dogovorile da se vojnici NATO razmeste uglavnom duz granica sa Albanijom i Makedonijom, da bi kontrolisali povratak izbeglica zajedno sa jugoslovenskim granicarima i sluzbama bezbednosti, a da u ostalim sektorima budu prisutni samo pri stabovima. Americki pregovaraci su zatrazili i pristanak da u ovoj misiji ucestvuju sa nekoliko odredjenih jedinica. Uspostavljena je direktna telefonska veza sa Pentagonom, pa je prihvaceno da to budu jedinice za vezu i inzenjeriske jedinice radi obnavljanja porusenih mostova i saobracajnica.

"Narednog dana na zavrsnom zasedanju, kad su delegacije u punom sastavu pocele da razradjuju predlozeni dokument, Cernomirdin je neocekivano promenio ponasanje i odustao od svega toga. Zatrazio sam da se saslusa americki generala Foglis, koji je kazao da smo se o tome vec dogovorili i da je to u interesu kako americkih tako i vojnika NATO. Cernomirdin se okrenuo u pravcu Strouba Talbota i upitao ga: "Stroub, hocemo li da poslusamo vojnike"? On je odgovorio: "Ne, necemo ih slusati"! Bio je to u sustini dogovor Cernomirdina i Talbota", smatra Ivasov.

Zavrсна etapa pregovora, pre dolaska u Beograd, odrzana je u jednom zamku nedaleko od Bona. Ivasov se seca da je odlucno insistirao da se pregovori prekinu, kad je shvatio da Cernomirdin iz osnove menja rusku poziciju i zatražio da se ruska delegacija hitno vrati u Moskvu, jer je "uvideo kuda to vodi". Cernomirdin ga je onda odveo u stranu i rekao mu: "Ja hocu da Talbot iznese svoju poziciju, mi cemo se potom okupiti i razmotriti to, i ako nista ne odlucimo vracamo se u Moskvu".

"Usprotivio sam se tome, uz objasnjenje da je Talbotova varijanta dokumenta u stvari bila samo deklarativna pozicija. Jedan od Cernomirdinovih bliskih saradnika uveravao me je da su Amerikanci u toku noci mnogo toga promenili u konstruktivnom smislu. Ponadao sam se da ce posle Talbotovog izlaganja clanovi ruske delegacije sest i razmotriti sadrzaj govora. Ispalo je, medjutim, potpuno suprotno. Kad je Talbot završio citanje dokumenta, Cernomirdin je kazao: "Dobro, dajte nam dva minuta da razmislamo". Spremao sam se da izadjem, misleci da cemo se okupiti kao delegacija. A onda sam cuo Cernomirdina kako svecano izjavljuje: "Ruska delegacija je spremna da potpise taj dokument". Ustao sam i izrazio kategoricno neslaganje i u znak protesta napustio salu za pregovore.

I pored toga uporno sam insistirao da se vratimo u Moskvu, ali je Cernomirdin odatle ipak poleteo u Beograd u pratnji Ahtisaarija.

Cernomirdinovo okretanje ledja zvanicnom ruskom stavu Ivasov objasnjava cinjenicom da je u to vreme potpredsednik Al Gor najavio kandidaturu za novog predsednika Sjedinjenih Americkih Drzava, a da je Cernomirdin gajio nadu da ce uz americku pomoc naslediti Borisa Jeljcina. "Sami Amerikanci su ga u to uveravali, zarad toga mogao je izdati i Jugoslaviju i ruske interese. To su moja zapazanja, postojao je element izdaje. To sam nedvosmisleno izjavljivao i izjavljujem. O tome sam izvestio ministra odbrane jos iz Berlina i Bona, pa onda iz Beograda kad smo tamo doleteli sa ultimatumom. Jeljcina je tim povodom uputio telegram Cernomirdinu, u kojem trazi da se njegove predsednicke instrukcije strogo postuju, ali se Cernomirdin nije na to osvrtao", kategorican je general Ivasov.

BEZUSLOVNO ODBIJANJE

I dan-danas prisutne su brojne dileme i spekulacije oko toga sta je prevagnulo da Milosevic posle 78 dana bombardovanja prihvati mirovni sporazum, ili bolje reci kapitulaciju. Po jednoj verziji Ahtisaari je, navodno, pokazao rukom na ravan sto i rekao Milosevicu: "Ako ne prihvatite, ovakav ce biti Beograd". Po drugoj, Milosevicu je, pak, predocena kompjuterska simulacija Srbije razrusene tepisima bombi i spaljene napalmom. Pricalo se, takodje, da je Cernomirdin saopstio Milosevicu da Rusija nije spremna vojno da brani Srbiju i da predstoji kopnena intervencija.

"Na poslednjim pregovorima, kad se resavala sudbina sporazuma u razgovoru sa srpskim oficirima, izmedju ostalog i generalom Ojdanicem, rekao sam da je mozda postoji mogucnost da se dokument koriguje i to smo pokusali da uradimo. I predsednik Milosevic je odmah rekao Ahtisaariju i Cernomirdinu da taj "dokument mi treba da proucimo, ali vec vidim da nam ne odgovara. Mi cemo dati predlog za njegovu korekciju". Ahtisaari je cutao, ali je Cernomirdin kazao: "Nema nikakvih ispravki, samo potpisati". Posle toga bio sam prinudjen da posaljem telegram u Moskvu".

U nastavku svoje ispovesti, Ivasov prica da je posle dugog razmatranja dogovoren prekid do 11 sati narednog dana. Predsednik Milosevic je pozvao rusku delegaciju na privatni razgovor, cemu je prisustovalo prakticno celokupno politicko rukovodstvo Jugoslavije. Milosevic je uporno pokusavao da nagovori Cernomirdina da unese odredjene ispravke, ali je on ostao neumoljiv. Ivasovu se u secanju dobro urezala Miloseviceva recenica: "Dokument ne moze da nas zadovolji". Cernomirdin ga je upitao zasto i zatim poceo da ga ubedjuje kako sporazum garantuje obustavljanje bombardovanja, celovitost zemlje i suverenitet Jugoslavije nad Kosovom. Milosevic se onda interesovao kad ce tacno prestati bombardovanje a Kosovo stvarno vratiti u sastav Jugoslavije? Cernomirdin je rekao: "Mislim da ce bombardovanje prestati kroz nekoliko dana posle potpisivanja sporazuma, a mozda vec i sutra.

Kosovo ce se u roku od nekoliko meseci vratiti u sastav Jugoslavije".

"Tadasnji predsednik Srbije Milan Milutinovic postavio mi je pitanje: "Gospodine generale, kad se Kosovo moze vratiti u sastav Srbije?" Otvoreno sam mu odgovorio: posle potpisivanja dokumenta - nikada! Odvojeno sam se zatim sastao sa jugoslovenskim oficirima, bez Cernomirdina. Ojdanic mi je govorio: "Izgubili smo rat i zato smo duzni da se predamo, ali ako bi nam Rusija dala garancije da ce nam pomoci, mi cemo pruzati otpor. Naravno, takve garancije nisam mogao da dam, ali sam bio svestan da je Rusija u liku Cernomirdina stala na stranu NATO, a Jugoslavija ostala u potpunoj izolaciji, cak i bez ruske politicke podrške".

PROPUSTENA SANSA

Prema Ivasovu, vec i tada je bilo sasvim jasno da je pretnja kopnenom operacijom na Kosovu bila najobicniji blef, jer NATO za to nije bio spreman. "Nikakve kopnena operacije nije moglo ni biti. Navescu vam jedan primer. Kad je rusko rukovodstvo odlucivalo da posalje u Pristinu jedan bataljon iz Bosne, postojala je bojazan da bi NATO snage mogle da krenu u direktnu vojnu konfrontaciju sa nama. Zastupao sam suprotnu ideju i navodio razne argumente, i prevagnuo je upravo taj da ce se NATO onda zaista suociti sa kopnenom operacijom ako ispale ijedan metak na nas, pogotovo sto se jugoslovenske jedinice jos nisu bile povukle sa Kosova. I najvise rukovodstvo NATO bilo je svesno toga.

Na drugoj strani, znao sam vrlo precizno borbeno stanje jugoslovenskih jedinica na Kosovu. Pripadnici NATO su to saznali vrlo dobro za vreme povlacenja. Bombardovali su danima položaje jugoslovenske vojske i tvrdili da su unistili vise od polovine tenkova i oklopnih vozila, a ispostavilo se da su jedinice sacuvale borbenu spremnost gotovo netaknutu. Da je doslo do kopnene operacije, NATO bi i danas skupljao tela svojih vojnika. NATO na to nije bio spreman ni moralno, ni vojnicki, a uz to - toga su se najvise i bojali".

Na pitanje potvrđuje li to ocene da je Milosevic sve vreme pokušavao da Rusiju direktno uvuce u rat protiv NATO, i da Moskva jednostavno nije imala drugu opciju nego da pokuša da zaustavi rat, makar i takvim mirovnim sporazumom, general Ivasov odgovara:

- Ne znam koliko je predsednik Milosevic bio sklon da racuna na vojnu podršku Rusije. Istina, jugoslovenskim oruzanim snagama bila je potrebna pomoc i to tehnicke prirode. Medjutim, ja ovde govorim pre svega o politickoj podrsci i diplomatskim naporima, i na tom polju je, po mom misljenju, Rusija mogla da ucini znatno vise. Velika sansa je propustena u Rambujeu gde Rusija nije odigrala svoju ulogu. Ruska delegacija je cutala kad je gospodja Olbrajt urucivala dokument u obliku ultimatumu. Rusija je mogla demonstrativno da istupiti iz pregovora, da se ostro suprostavi, ali ambasador Majorski to nije ucinio. Ruska diplomatija je pokušavala da sedi na dve stolice. Ili preciznije, nekako na sredini, da malo sedne na jugoslovensku a istovremeno i na natovsku poziciju, da se ne posvadjamo sa gospodjom Olbrajt. To je bilo uocljivo i u toku drugih pregovora.

Mi nismo uradili ono sto je bila duzna da uradi suverena drzava koja sebe postuje.

Hocu takodje da naglasim da su postojale i druge mogucnosti. Rusija je mogla da zatrazi hitno sazivanje Saveta bezbednosti, cim se pojavila opasnost moguće agresije, da stavi veto, mnogo toga se moglo uraditi i na bilateralnom planu, pa i da stane na pozicije Jugoslavije kao zrtve agresije. Predlagao sam tada da najavimo hitno istupanje iz embarga protiv Jugoslavije i da cemo Vojsci Jugoslaviji isporučiti sve sto joj je potrebno, ako NATO prekrsi temeljni princip OUN. Trebalo je dobro prodrmati i svetsku zajednicu, ali Rusija nije iskoristila ni svoje legitimno pravo u sistemu medjunarodnih odnosa".

M. Jaukovic,

DANAS, 2-3.11.2002.

APEL

Postovani/e,

U toku je akcija prikupljanja novcane pomoci za lecenje Danila Jankovica, maturanta novopazarske Gimnazije, koji je oboleo od leukemije i kome je za lecenje na klinici u Frankfurtu u Nemackoj potrebno 150.000 evra.

Akciju organizuju njegovi drugovi/ce, ucenici/ce Gimnazije, u saradnji i uz pomoc nevladine organizacije "URBAN-IN".

Svoje novcane priloge mozete uplatiti na sledece brojeve ziro-racuna otvorenih kod Komercijalne banke, filijala Novi Pazar:

dinarski: 42600-623-75257;

poziv na broj 10-26-3622-4,

devizni: 5475/12-46-13013-09.

Takodje bi nam mnogo znacila i bilo koja druga vrsta pomoci, na primer informacija o nekoj humanitarnoj organizaciji i instituciji koja bi mogla da pomogne Danilu.

U ime Danila Jankovica i njegove porodice, najsrdacnije vam se zahvaljujemo.

KFOR ce nastaviti da cuva srpske pravoslavne svetinje na Kosovu i Metohiji

GENERAL FABIO MINI POSETIO MANASTIR VIOSKI DECANI

Decani, 3 novembar 2002. god.

Novi komandant snaga KFOR-a, italijanski general Fabio Mini posetio je manastir Visoki Decani i zadržao se u kracem razgovoru sa protosindjelom Savom (Janjicem) koji je generala primio u odsustvu igumana manastira Teodosija (Sibalice). Otac Sava upoznao je komandanta KFOR-a sa uslovima u kojima vec tri godine zivi decansko bratstvo i apelovao na njega da snage KFOR-a nastave sa obezbedjenjem manastira Decani kao i ostalih ugrozenih pravoslavnih svetinja na Kosovu i Metohiji. Poseta generala Minija usledila je nekoliko dana nakon pisma uglednog italijanskog parlamentarca Vitorija Sgarbija koji je uputio javni apel KFOR-u da se posebna paznja posveti zastiti i bezbednosti pravoslavnih manastira Visoki Decani i Pecke Patrijarsije. General Mini izrazio je licno postovanje prema "visokim umetickim vrednostima manastira Decani" uveravajući monahe da ce snage KFOR-a i daze obezbedjivati ovu svetinju kao i do sada. Nakon obilaska decanske crkve, general Mini je posetio ikonopisnu radionicu manastira Visoki Decani.

Kralja Milutina 15, Flat 8

Belgrade 11000 FRY

Tel/Fadz: 381 11 322 8089

E-mail: officebg@umcor-serbia.org

Cetvrti sastanak lokalnih NVO koji u saradnji sa UMKOR-om rade na programu povratka manjina (Integrated Cross Boundary Minority Return Programme)

Sastanak je održan 22 i 23 oktobra 2002. u hotelu TRAJAL na Jastrebcu.

Na sastanku je bilo 2 predstavnika lokalnih NVO i UMKOR-a iz Srbije i sa Kosova - ukupno njih 14:

- UMKOR Serbia
- UMCOR Kosovo
- NVO Sveti Nikola - Kosovska Kamenica
- Savet srpske zajednice - Gljilane
- NVO Protekta - Nis
- NVO RIC - Kragujevac
- NVO Glas Kosova i Metohije - Beograd

Cilj sastanka je bio:

- poboljšanje saradnje između lokalnih NVO u Srbiji i na Kosovu
- radionica za izgradnju kapaciteta lokalnih NVO
- radionica za pojačanje procene programa povratka manjina (ICBMR Programme)

Na dnevnom redu bila je i prezentacija izveštaja o aktivnostima prethodnog meseca,

Statistika o korisnicima programa, problemi u vezi sa sprovođenjem programa i procenjena razvoja programa u odnosu na prethodni mesec.

Dogovoreno je sledeće:

- Da lokalne NVO budu u vezi i koordinisu rad na projektu naročito kada je u pitanju slučaj istih privremeno raseljenih lica, a za to može da posluži primer saradnje NVO Protekta i NVO Glas Kosova i Metohije u slučaju sela Zegra.
- Glas Kosova i Metohije se saglasio da se u Glasniku štampa rezime za sela koja obrade NVO Sv. Nikola i Savet srpske zajednice, pa je zato potrebno da NVO sa Kosova što pre završe, zajedno sa UMKOR-om iz Gnjilana, akciju snimanja stanja na terenu i posledice zaključke Glasu Kosova i Metohije
- Postignuta je i saglasnost u vezi sa registaracionim upitnicima - da se preciziranjem pitanja što više olakša posao kosovskoj stranim da nađu prave odgovore, pa je zato potrebno da NVO u Srbiji poostre kontrolu registracije
- RIC i Glas Kosova i Metohije su se saglasili da zajednički posete kolektivni centar u kragujevačkom regionu. Pri tim posetama biće ponudjena i pravna pomoć raseljenima u kolektivnim centrima
- Predstoji i zajednička akcija RIC-a i NVO Protekta u Medvedji i Prokuplju.
- Kako u toku novembra treba da počne medijska kampanja, to je dogovoreno da Glas Kosova i Metohije pomogne RIC-u u vezi sa štampanjem promotivnog materijala da bi se izbegla dalja odlaganja.
- NVO Sveti Nikola i Glas Kosova i Metohije će, zajedno sa drugim NVO, azurirati liste prioriteta sela koje dobiju od UMKOR -a.
- UMKOR će pomoći da svaka organizacija dobije svoje parametre za procenu rada i prikazace ih na sledecem sastanku
- UMKOR će razmotriti sve potrebe za izgradnju kapaciteta koje se odnose na nalazanje fondova za male, srednje i velike grantove, pisanje projekata, vođenje finansija za svoje potrebe i za potrebe partnera, stratesko planiranje, rad sa volonterima, rad sa javnoscu...
- UMKOR će da pripremi i planira procenu programske strategije.

Sledeći sastanak će se održati 19 i 20 novembra.
